

Handläggare
Karin Karlung
Telefon: 08-50825402

Till
Socialnämnden
2025-01-21

Remiss av handlingsplan för arbete mot rasism

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/1035

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Handlingsplanen mot rasism syftar till att stärka och utveckla Stockholm stads arbete mot rasism och riktar sig mot samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Handlingsplanen är kopplad till Stockholm stads program för de mänskliga rättigheterna. Handlingsplanen lyfter särskilt fem former av rasism: afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer. Det övergripande målet med handlingsplanen är: *Stockholms stads verksamheter ska vara fria från alla former av rasism.*

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Bakgrund

Stockholms stad har tidigare tagit flera initiativ till insatser med syfte att motverka rasism, men det har aldrig antagits ett samlat styrdokument för stadens arbete mot rasism. Staden samlar och stärker nu arbetet ytterligare med en särskild handlingsplan mot rasism.

Handlingsplanen mot rasism är kopplad till Stockholm stads program för de mänskliga rättigheterna (Dnr KS 2023/1159).

Handlingsplanen är ett styrdokument som gäller för samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Ärendet

Handlingsplan mot rasism syftar till att stärka och utveckla Stockholms stads arbete mot rasism och riktar sig mot samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Det övergripande målet med handlingsplanen är att Stockholms stads verksamheter ska vara fria från alla former av rasism.

Handlingsplanen är kopplad till Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna. Handlingsplanen tar upp alla former av rasism med särskilt fokus på afrofofi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer.

I handlingsplanen identifieras tre utvecklingsområden, som svarar mot Stockholms stads program för de mänskliga rättigheternas fokusområden. De tre utvecklingsområdena är:

- Öka kunskapen om rasism och diskriminering
- Motverka att barn och unga utsätts för rasism
- Stärka samverkan med civilsamhället i arbetet mot rasism

Till varje utvecklingsområde pekas ett antal aktiviteter ut som syftar till att utveckla existerande processer utifrån ett antirasistiskt perspektiv samt påbörja nya arbetsätt för att förebygga och motverka rasism och främja inkludering.

Nämnder och bolagsstyrelser ska enligt handlingsplanen formulera egna mål och aktiviteter för arbetet mot rasism, säkerställa att kunskap om stockholmarnas upplevelser av rasism finns och används i utvecklingsarbetet samt samverka både inom staden och med civilsamhället. Arbetet mot rasism ska vara en del av nämnder och bolagsstyrelsers systematiska arbete för att säkerställa stockholmarnas tillgång till de mänskliga rättigheterna och bidra till att ojämlikheten minskar i enlighet med hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid socialförvaltningen, avdelningen för beredskap och administration. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 januari 2025. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 januari 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nämnden instämmer i att ett systematiskt arbete mot diskriminering är betydelsefullt för att synliggöra och motverka rasism, och ställer sig i huvudsak positiv till förslag till handlingsplan för arbetet mot rasism. Nämnden är positiv till att nämnder och bolagsstyrelser ska formulera egna mål och aktiviteter för arbetet mot rasism. Genom att inkludera frågan i det systematiska kvalitetsarbetet stärks arbetet med att förebygga och motverka olika former av rasism.

Nämnden vill dock påpeka vikten av att ha ett helhetsperspektiv kring mål utifrån samtliga handlingsplaner som tas fram utifrån Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna, så att de mål som tas fram är effektiva, lagom till antal, samordnade och resultatorienterade.

Punktlistan under ”*Olika former av rasism*” beskriver de typer av rasism som förslag till handlingsplan särskilt kommer att uppmärksamma:

- *Afrofobi – rasism, diskriminering och hatbrott mot afrikaner och människor av afrikansk härkomst*
- *Antisemitism – hat och fiendlighet mot judar*
- *Antiziganism – diskriminering, förtryck och förakt mot romer*
- *Islamofobi – fördomar om och fiendlighet mot islam och muslimer*
- *Rasism mot samer – hat och förtryck mot samer*

Det kan vara problematiskt att använda till exempel ”hat” när det gäller judar och samer, men inte för muslimer och romer. Termerna ”förtryck” och ”fiendlighet” blandas också. Nämnden ser gärna att beskrivningen av de olika formerna av rasism ses över för att få en konsekvent begreppsanvändning, alternativt att punktlistan tas bort då det definieras vad begreppen betyder i löpande text.

I förslag till handlingsplan används den definition av antisemitism som antogs 2016 av medlemsstaterna i International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA). Att hänvisa till den definitionen kan vara tveksamt då IHRA:s definition har fått kritik i Sverige och internationellt, inte minst från forskarhåll. I förslag till handlingsplan exemplifieras antisemitism; ”*IHRA ger även exempel på antisemitism. Här ingår bland annat att förneka Förintelsen och att anse att judar är kollektivt ansvariga för staten Israels agerade.*”

I förslag till handlingsplan anges hur statistik kring rasism behövs ”*Kunskapsinsamling avser bland annat att öka kunskapen om upplevelser av rasism, diskriminering och hatbrott i stadens verksamheter genom att mäta och följa upp dessa. Av olika anledningar finns det inte alltid statistik att tillgå internt i staden eller hos externa parter. Här kan nya arbetssätt behöva utvecklas och kvalitativa undersökningar genomföras som kan komplettera annat underlag ...*” och hur statistikinhämtandet kan utvecklas ”*Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att kunskap om stockholmarnas upplevelser av rasism samlas in och används i utvecklingsarbetet. Ett sätt är att använda sig av data från brukarundersökningar och undersökningar som vänder sig till stockholmarna. Frågor om rasism och diskriminering ställs ibland direkt och ibland genom närliggande frågeställningar såsom upplevelser av trygghet, delaktighet och inflytande samt förtroende för stadens verksamheter.*”

Nämnden saknar ett resonemang om att lagen starkt begränsar möjlighet att samla in statistik kring etnicitet och religion och vill

betona vikten av att säkerställa statistikinhämtningen som föreslås ur ett juridiskt perspektiv. Det kommer att krävas en hög kompetens om verksamheterna ska samla in denna typ av uppgifter, inte minst kring sekretess, lagring, insamlingsteknik och så vidare. Förslagsvis tas stadsövergripande material kring detta fram.

Gällande certifiering eller diplomering som anges i förslag till handlingsplan vill nämnden framhålla betydelsen av att en sådan utbildning är praktisk genomförbar för verksamheter. Den diplomeringsutbildning som har funnits om HBTQI var tämligen kostsam och omfattande i tid vilket gör att vissa verksamheter inte har haft möjlighet att genomföra den. En utbildning för certifiering kanske kan vara en kombination av fysisk och digital utbildning som gör den mindre tidskrävande och kostsam. För att ge ytterligare möjlighet att ta del av utbildning inom området kan obligatoriska e-utbildningar för stadens medarbetare användas som styrmedel.

Nämnden är positiv till att handlingsplanen lyfter att det behövs ett systematiskt arbete där barn själva deltar. Olika diskrimineringsgrunder påverkar varandra och nämnden behöver och kan arbeta med grunderna integrerat, det vill säga att samtidigt arbeta för att stärka barns delaktighet och rättigheter och för att motverka rasism och diskriminering. Förslag till handlingsplan anger också att staden ska delta i arbetet med att *”stödja utveckling av metoder och arbetsätt och utbyta kunskap för att motverka olika former av rasism mot barn och unga samt stärka barns och ungas inflytande.”* vilket nämnden anser positivt. Det pågår mycket arbete inom socialnämnden för att stärka barns delaktighet, som nämnden kan bygga vidare på.

Nämnden anser att kopplingen till personalpolicyn skulle kunna utvecklas. Enligt den föreslagna handlingsplanen ska staden samla in uppgifter från invånarna om deras upplevelser av rasism men det nämns inte något om stadens anställda. Socialnämnden föreslår att stärka kopplingen till personalpolicyn genom att lyfta staden som arbetsplats och arbete med att motverka att medarbetare upplever rasism på sin arbetsplats.

Sammantaget gör socialnämnden bedömningen att handlingsplanen mot rasism utgör ett angeläget styrdokument för att stärka, utveckla och samla stadens arbete för att bekämpa alla former av rasism.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lisa Cadenius
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilagor

1. Kopia av godkänt tjänsteutlåtande: KS 2024/1035
Tjänsteutlåtande
2. Handlingsplan mot rasism

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2025-01-10
Lisa Cadenius, Avdelningschef	2025-01-10